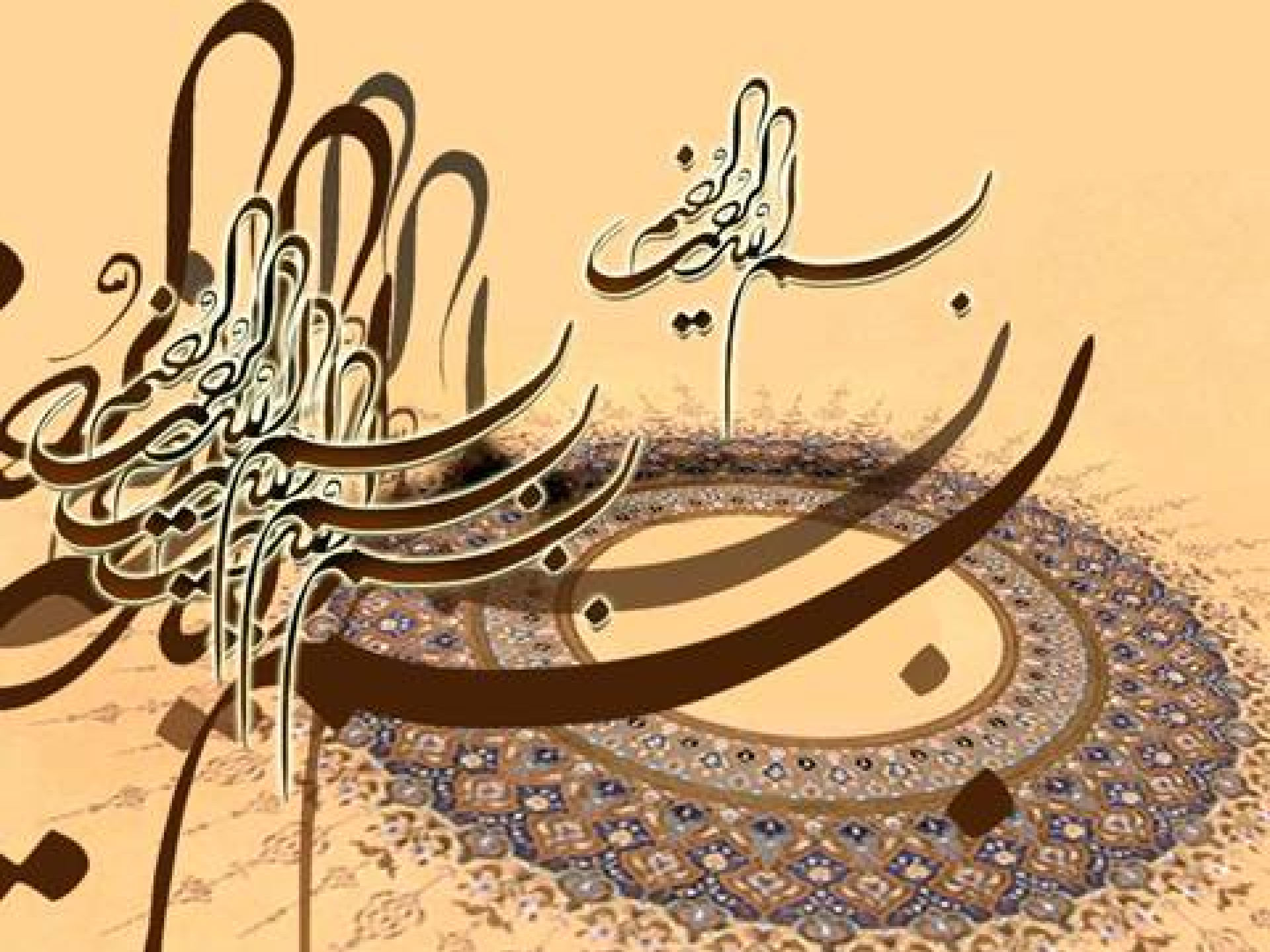
بسم الله الرحمن الرحیم

۵ نکته پیرامون خواندن

نکته (۱) تعاریفی از خواندن :

- خواندن، توانایی رمزگشایی علایم نوشتاری به صورت صداهای گفتاری است.
- خواندن، توانایی درست عمل کردن در آزمون های استاندارد است.
- خواندن توانایی تکمیل و اتخاذ یک دیدگاه است.
- خواندن، توانایی تشخیص اطلاعات ناهمگن است.
- خواندن نوعی مهارت ابزاری است.

نکته (۲) : مولفه های اساسی خواندن :

۱- رمز گشایی

۲- درک مطلب

۵ نکته پیرامون خواندن

نکته (۳) رمزگشایی : رمزگشایی جنبهٔ مکانیکی تبدیل حروف چاپ شده به زبان گفتاری یا به معادل های زبان گفتاری است (آگاهی واج شناختی) .

نکته (۴) درک مطلب : درک مطلب به جنبهٔ سطح بالاتر خواندن اشاره دارد که از طریق آن، افراد معنایی را از زبان استنباط می کنند.

نکته (۵) روان خوانی : وجود سرعت ، دقت و لحن بیان مناسب در خواندن ، روان خوانی است .

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / تکالیف تقطیع

۱– نخستین روش بخش کردن یا تقطیع است . در این نوع تکالیف کودک ابتدا کلمه را به واج های سازنده اش تقسیم کرده و سپس اعمالی را روی آن ها انجام می دهد که عبارتند از ؛

- تقطیع هجایی
- تقطیع واجی
  - شمارش واج ها
  - تغییراتی در ترتیب و توالی واج ها و ساخت کلمات معنادار یا بی معنا
  - حذف واج آغازین یا پایانی و ساخت کلمات معنادار یا بی معنا

تکالیف تقطیع / تقطیع هجایی

تمرین شماره (۱) :

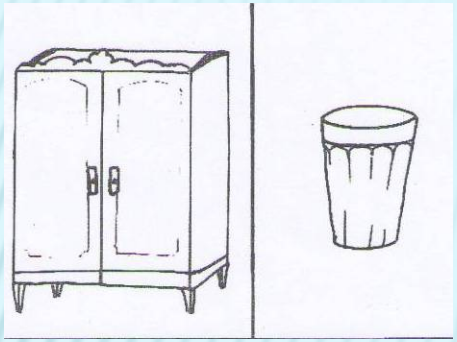

ابتدا تصاویر (کمد و لیوان) را به دانش آموز نشان می دهیم .

معلم : به این تصویر نگاه کن ! من (لیوان) را جدا جدا می گویم : (لی / وان)

معلم : به این تصویر نگاه کن ! من (کمد) را جدا جدا می گویم : (کُ / مُد)

سپس تصاویر (شکلات ، لاک پشت و آهو) را به او نشان می دهیم .

معلم : حالا اسم این تصاویر را به صورت جدا جدا بگو .

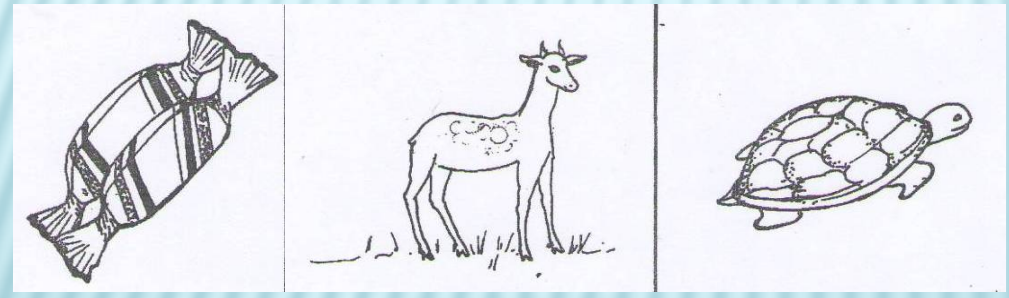

تکالیف تقطیع / تقطیع هجایی

تمرین شماره (۲) :

ابتدا تصویر (لیوان) را به دانش آموز نشان می دهیم .

معلم : به این تصویر نگاه کن ! من (لیوان) را جدا جدا می گویم : (لی / وان) . حالا به تعداد بخش های آن (۲ بخش) از خانه های خالی رنگ می زنم .

معلم : حالا از تو می خواهم به تعداد بخش هایی که جدا جدا می گویی از خانه های خالی رنگ بزنی .

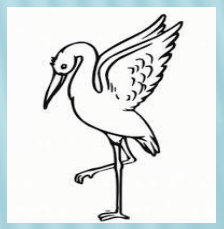

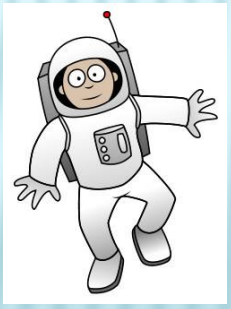

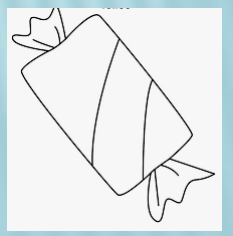

تکالیف تقطیع / تقطیع هجایی

تمرین شماره (۳) :

معلم : ابتدا نام هر تصویر را بگو ! و بخش هایش را جدا جدا به خاطر بیاور . سپس تصاویری که تعداد بخش هایشان با هم مساوی است را به یکدیگر وصل کن .

تکالیف تقطیع / تقطیع هجایی

تمرین شماره (۴) :

معلم : من چند گروه کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! سپس اگر تعداد بخش های همه کلمات آن با هم برابر بود بگو (بله) و اگر برابر نبود بگو (خیر) . فقط دقت کن و هم درست بگو هم سریع . آماده ای ؟

گروه اول : گنجشک / آهو

گروه دوم : بادبادک / بادکنک

گروه سوم : لیوان / بشقاب / سماور

گروه چهارم : شکلات / بادکنک / بستنی

گروه پنجم : شکلات / تلفن / پروانه / کبوتر / هواپیما

تمرین شماره (۵) :

معلم : من چند گروه کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! سپس در هر گروه ، کلمه ای که تعداد بخش هایش با بقیه فرق دارد را بگو . فقط دقت کن و هم درست بگو هم سریع . آماده ای ؟

گروه اول : لیوان / بشقاب / سماور

گروه دوم : شکلات / بادکنک / لیوان / بستنی

گروه سوم : شکلات / تلفن / پروانه / کبوتر / هواپیما

تکالیف تقطیع / تقطیع هجایی

تمرین شماره (۶) :

معلم : من چند کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! سپس هر بخشی که مشخص می کنم را سریع و درست بگو . آماده ای ؟

ردیف	کلمه	بخش خواسته شده	پاسخ دانش آموز
۱	لیوان	بخش اول	لی
۲	بشقاب	بخش دوم	قاب
۳	بادبادک	بخش دوم	
۴	هواپیما	بخش چهارم	
۵	فضانورد	بخش سوم	
۶	شکلات	بخش اول	
۷	کمد	بخش دوم	

تکالیف تقطیع / تقطیع واجی

تمرین شماره (۱) : شمارش واج ها

معلم : به هر تصویر با دقت نگاه کن ! و اسم آن را بگو . حالا ابتدا در ردیف اول به تعداد بخش هایش از خانه های خالی رنگ بزن . سپس در ردیف دوم ، به تعداد نشانه های هر بخش ، از خانه های خالی رنگ بزن . در آخر هم با شمارش خانه های رنگ شده ردیف دوم تعداد کل نشانه ها را بگو .

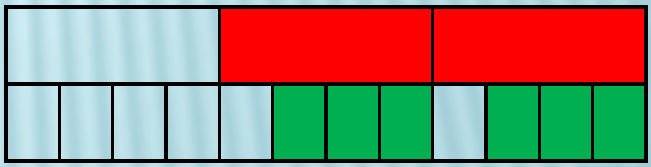

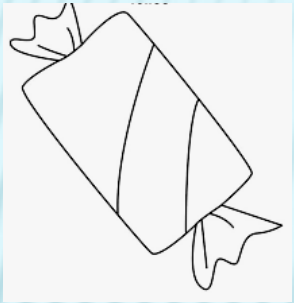

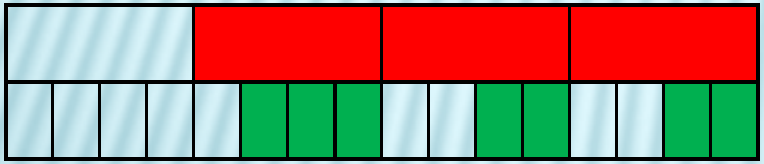

تکالیف تقطیع / تقطیع واجی

تمرین شماره (۲) : تغییر در ترتیب و توالی واج ها

معلم :

قسمت اول : چند کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! و نشانه های هر کلمه را به ترتیب بگو . سپس جای نشانه ی اول و آخر را با هم عوض کن و کلمه جدید را به من بگو .

موش : م / و / ش ⟵ (شوم) **گرگ : گ / ـُ / ر / گ ⟵ (گرگ)**

خرس : خ / ـِ / ر / س ⟵ (سِرخ) **مهربان : م / ـِ/ه / ر / ب/ ا / ن ⟵ (نِهربام)**

قسمت دوم : چند کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! و نشانه های هر کلمه را به ترتیب بگو . سپس جای نشانه ی اول و سوم را با هم عوض کن و کلمه جدید را به من بگو .

پسر : پ / ـِ / س / ـَ / ر ⟵ (سپر) **ساخت : س / ا / خ / ت ⟵ (خاست)**

تکالیف تقطیع / تقطیع واجی

تمرین شماره (۳) : حذف واج های پایانی یاآغازین و ساخت کلمه

قسمت اول : چند کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! و نشانه های هر کلمه را به ترتیب بگو . سپس نشانه آخر را حذف کن و کلمه جدید را به من بگو .

موش : م / و / ش ⟵ (مو)

کاهو : ک / ا / ه / و ⟵ (کاه)

سرد : س / ـَ / ر / د ⟵ (سر)

روان : ر / ـَ / و / ا / ن ⟵ (روا)

قسمت دوم : چند کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! و نشانه های هر کلمه را به ترتیب بگو . سپس نشانه اول را حذف کن و کلمه جدید را به من بگو .

امین : ا / م / ای / ن ⟵ (مین)

آزاد : آ / ز / ا / د ⟵ (زاد)

بابا : ا / ب / ا ⟵ (آبا)

شاه : ش / ا / ه ⟵ (آه)

قسمت سوم : چند کلمه برایت می خوانم . با دقت گوش بده ! سپس به ترتیبی که خواسته شده ، در هر مرحله نشانه ای را حذف کن و تا جایی پیش برو که فقط یک نشانه باقی بماند .

وَرامین : اَرامین / رامین / آمین / مین / ین / ن (از ابتدا به انتها)

دَبِستان : دَبِستا / دَبِست / دَبِس / دَبِ / دَب / دَ / د (از انتها به ابتدا)

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / تکالیف امتزاج

۲– دومین روش امتزاج یا ترکیب کردن است . از کودک خواسته می شود که صداهای منفرد یا هجاهایی را با هم ترکیب کرده و یک ساختار یا کلمه بزرگتر را بسازد . فعالیت های کودک می تواند شامل موارد زیر باشد :

- ساخت هجاهای معنادار یا بی معنا
- ساخت کلمات دو هجایی
- ساخت کلمات چند هجایی
- جابه جایی واج ها در کلمات و ساخت کلمه معنا دار یا بی معنای جدید
- ابدال آغازین (spoonerisms) یا جابه جایی آغازه هریک از هجاهای یک کلمه یا عبارت

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / ساخت هجا و کلمه

تمرین شماره (۱) : ابتدا تصاویر (موش / لیوان / شکلات) را به دانش اموز نشان می دهیم و از او می خواهیم نام آن ها را بگوید .

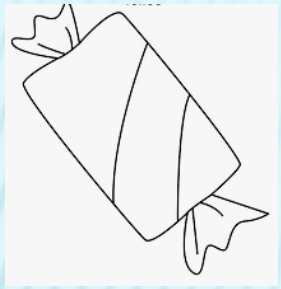

حالا من اسم هر عکسی را به صورت جدا جدا می گویم خوب گوش کن ! و هر عکسی را که این طوری گفتم به من نشان بده.

(م / او / ش)

(ل / ایـ / و / ا / ن)

ش / ـُ / ک / ـُ / ل / ا / ت)

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / جایگزینی صدا

تمرین شماره (۲) : به تصاویر دقت کن ! ابتدا اسم آن ها را بگو و آن را به صدا های سازنده اش جدا کن . سپس هر جا صدای (م) شنیدی به جای آن (ن) قرار بده و کلمه معنا دارجدیدی بساز . آماده ای ؟

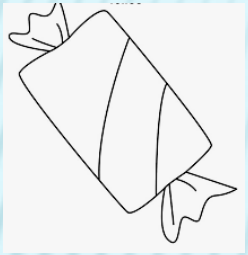

به تصویر زیر دقت کن ! ابتدا اسم آن را بگو و آن را به صدا های سازنده اش جدا کن . سپس هر جا صدای (هــ) شنیدی به جای آن (ل) قرار بده و کلمه معنا دارجدیدی بساز . آماده ای ؟

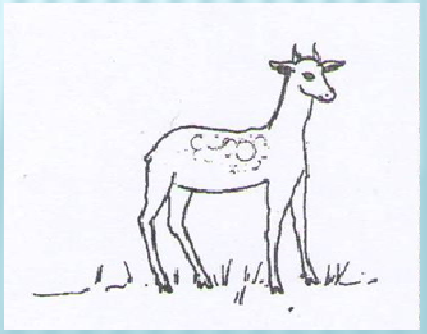

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / ابدال آغازین

تمرین شماره (۳) : به تصاویر دقت کن ! ابتدا اسم هر تصویر را بگو و آن را به بخش های سازنده اش جدا کن . سپس جای آغازه و پایانه هر بخش را با هم عوض کن و کلمه یا کلمات جدیدی بساز .

کَل کَل

ناو ایل

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / تکالیف قافیه ای

۳– قافیه یعنی یک واکه به همراه همخوان های بعدی (پایانه = coda) که قسمتی از هجا را تشکیل می دهند . مثلاً (موش و گوش) هم قافیه اند زیرا دو واحد درون هجایی انتهایی مشترک دارند . تکالیف قافیه ای شامل موارد زیر است :

- قضاوت قافیه ای (rhyme judgement) : قضاوت کردن در مورد هم قافیه بودن یا نبودن دو کلمه .
- کشف قافیه ای (rhyme detection) : پیدا کردن کلمات هم قافیه در یک سری از کلمات .
- بیان قافیه ای (rhyme production) : گفتن کلماتی که دارای قافیه مشابه یا مورد نظر باشند .

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / قضاوت قافیه ای

تمرین (۱) : این عکس ها را نگاه کن و اسم هر کدام را بگو . خب حتما متوجه شدی که آخراسمشان مثل هم تمام می شود (نخ و یخ).

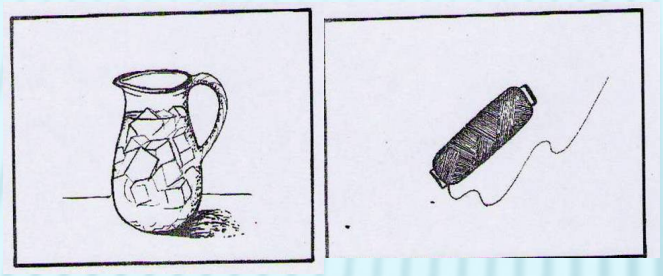

حالا به این جفت تصاویر نگاه کن و اسم آن ها را بگو . سپس مشخص کن کدام جفت ، آخر اسمشان مثل هم تمام می شود ؟

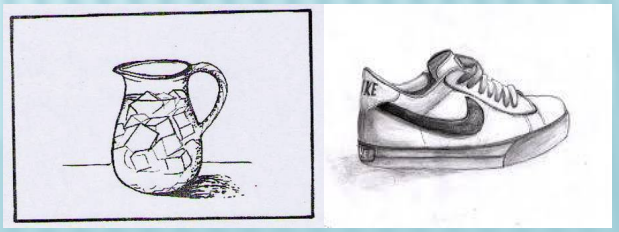

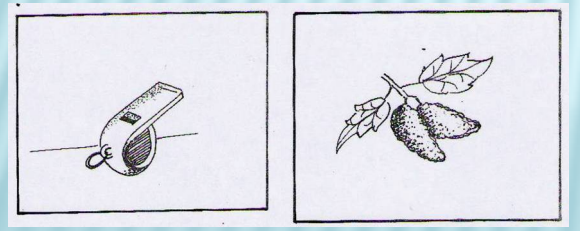

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / کشف قافیه ای

تمرین (۲) : این عکس ها را نگاه کن و اسم هر کدام را بگو . خب حتما متوجه شدی که دو تا از اسم ها آخرشان مثل هم تمام می شود (نخ و یخ) و آخر اسم دیگر (گل) مثل بقیه نیست .

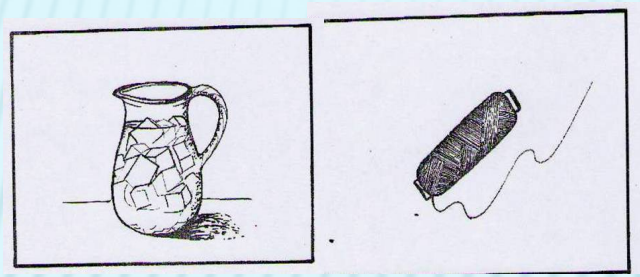

حالا به این عکس ها نگاه کن و اسم آن ها را بگو . سپس مشخص کن کدام دو اسم آخرشان مثل هم تمام می شود ؟

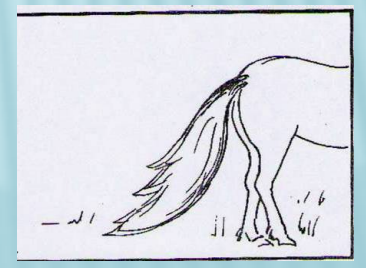

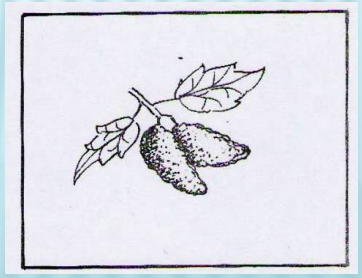

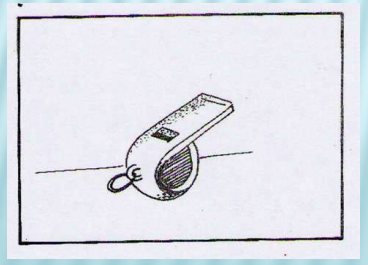

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / بیان قافیه ای

تمرین (۳) : به تصاویر نگاه کن ! و اسم هر کدام را بگو . سپس برای هر کدام دو کلمه بگو که آخرش مثل آن باشد (هم قافیه باشد) .

گوش - هوش - جوش ←

←

←

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / تکالیف تجانس

۴– کلمات متجانس کلماتی هستند که واحد های درون هجایی آغازین (آغازه = onset) یا همخوان های قبل از قافیه آن ها ، مشترک است . مثلاً (سیر و سیب) دو کلمه متجانس هستند .

تکالیف تجانس شامل موارد زیر است :

- ❑ قضاوت تجانسی : قضاوت کردن در مورد متجانس بودن یا نبودن دو کلمه .
- ❑ کشف تجانسی : پیدا کردن کلمات متجانس در یک سری از کلمات .
- ❑ بیان تجانسی : گفتن کلماتی که دارای تجانس مشابه یا مورد نظر باشند .

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / قضاوت تجانسی

تمرین (۱) : این عکس ها را نگاه کن و اسم هر کدام را بگو . خب حتما متوجه شدی که اول اسمشان مثل هم است .(ماه و مار).

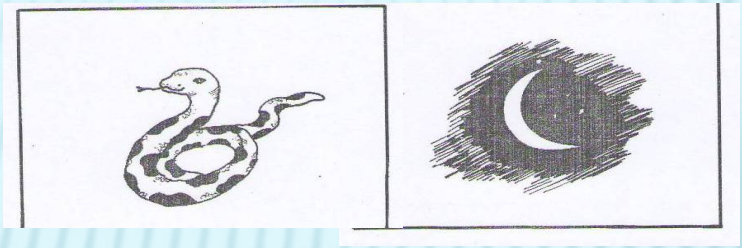

حالا به این جفت تصاویر نگاه کن و اسم آن ها را بگو . سپس مشخص کن کدام جفت ، اول اسمشان مثل هم است؟

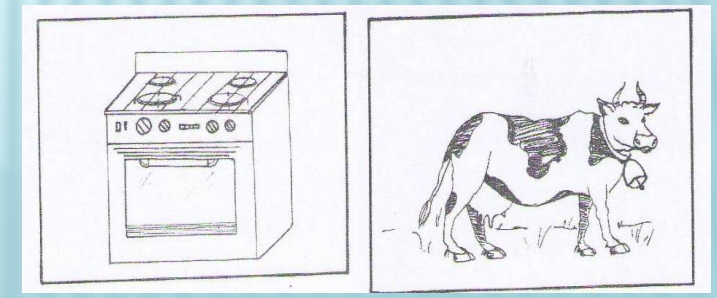

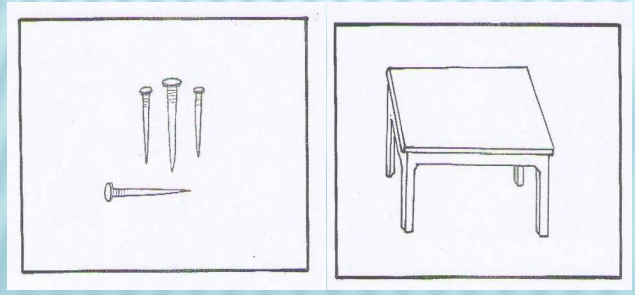

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / کشف تجانس

تمرین (۲) : این عکس ها را نگاه کن و اسم هر کدام را بگو . خب حتما متوجه شدی که دو تا از اسم ها اولشان مثل هم است (توپ و توت) و اول اسم دیگر (تاب) مثل بقیه نیست .

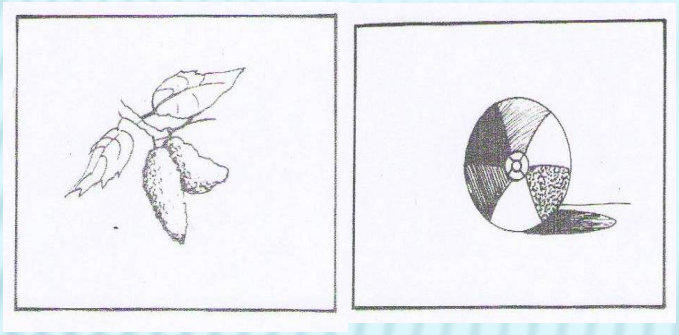

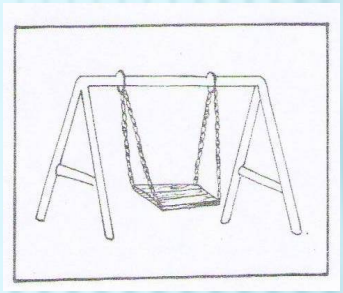

حالا به این عکس ها نگاه کن و اسم آن ها را بگو . سپس مشخص کن کدام دو اسم ، اولشان مثل هم است ؟

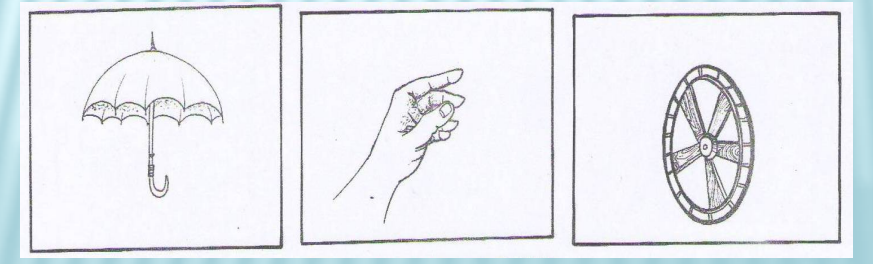

تکالیف مربوط به آگاهی واج شناختی / بیان تجانس

تمرین (۳) : به تصاویر نگاه کن ! و اسم هر کدام را بگو . سپس برای هر کدام دو کلمه بگو که اولش مثل آن باشد (متجانس باشند) .

مور - موم

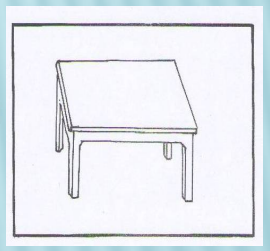

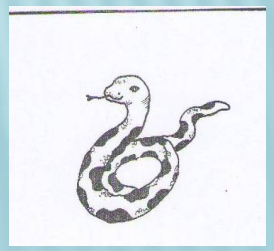

تکالیف مربوط به درک مطلب

ردیف	نوع مهارت
۱	درک توالی سکانس ها و رویدادهای داستان
۲	درک روابط
۳	درک استنباط ها
۴	درک معانی عمیق تر

تکالیف مربوط به درک مطلب / درک توالی سکانس ها